

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์

A DEVELOPMENT OF LOCAL CURRICULUM ON MANGKLA DANCE FOR
LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS,
MUNICIPAL SCHOOL MUANG DISTRICT, UTTARADIT PROVINCE

กณิจจิมญศ์ ลิมปนารมณ^{1*} นิตยา สุวรรณศรี¹ และจริยา พิชัยคำ¹
Kanijitimon Limpanarom^{1*} Nitaya Suwansei¹ and Jariya Pichaikum¹

Received : 29 September 2020

Revised : 28 April 2021

Accepted : 29 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละ 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตร และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร ดำเนินการวิจัยแบบ One group Pretest-Posttest Design กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดหนองผา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 1 ห้องเรียน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 รวม 43 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกจำนวน 4 แผน 8 ชั่วโมง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D.= 0.20) แบบทดสอบ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 แบบประเมินทักษะปฏิบัติมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และแบบสอบถามความพึงพอใจ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่แบบไม่อิสระจากกัน (t-test Dependent)

ผลการศึกษา พบว่า 1) หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ มีองค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักการ จุดมุ่งหมาย ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ ตารางวิเคราะห์การเรียนรู้และเวลาเรียน สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล เนื้อหาของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 ความเป็นมา มั่งคละควรศึกษา หน่วยที่ 2 องค์ประกอบนำพาช่างสร้างสรรค์ และหน่วยที่ 3 ลีลาเลิศล้ำงามอย่างไทย

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

¹Master of Education students Program and Teaching Areas Uttaradit Rajabhat University

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: wattana.kob@gmail.com

ใช้เวลาเรียน 8 ชั่วโมง ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.77$, S.D.= 0.20) 2) เมื่อนำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละไปใช้พบว่า ด้านความรู้ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีทักษะปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 97.37 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.25)

คำสำคัญ: รำมั่งคละ หลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตร

ABSTRACT

This research aimed to 1) develop a local curriculum on Mangkla Dance, 2) study the results local curriculum implementation and 3) study the students satisfaction on the local curriculum. The research conducted was the one group pretest-posttest design. The research sample consisted of 43 grade 8 students in 1 classroom, studying in semester 2 of academic year 2018 at Nong Pha Municipal School, Mueang District, Uttaradit Province. Selected by purposive sampling. The research tools were a local curriculum with 3 learning units, on Mangkla Dance, 4 lesson plans with active learning management activity of 8 hours, the test, a Mangkla Dance Performance management skills form and a satisfaction questionnaire. Data analysis statistics were mean, standard deviation and t-test dependent.

The study found that 1) local curriculum on Mangkla Dance for lower secondary school students under the municipal school meung district, Uttaradit Province included. The following components: Vision, Competencies of learners, Attributes, Principles, Aims, Table showing the relationship between the indicators learning strands of the course and study time, Contents, Course description, Learning purposes, Instructional, tools and resources , Measurement and evaluation. 3 units of the local curriculum on Mangkla Dance as follows: (1) The history of Mangkla Dance, (2) Composition and (3) Excellent Thai dancing; those included 4 lesson plans of 8 hours and local curriculum suitability was at a high level. ($\bar{X} = 4.77$, S.D.= 0.20) 2) Results of using the local curriculum on Mangkla Dance for lower secondary school students found that the average score after studying was higher than before at the .05 level and most of the Mangkla Dance performance management skills were at a very good level average score of 97.37 percent respectively which was higher than 80 percent criteria set and 3) the students, satisfaction was at the highest level. ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.25).

Keywords: Mangkla Dance, Local Curriculum, Curriculum Development

---

บทนำ

ปัจจุบันระบบการจัดการศึกษานับได้ว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการสืบทอดสร้างสรรค์พัฒนา และรักษาศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ของชาติ เห็นได้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ จัดให้มีการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประกอบด้วยสาระทัศนศิลป์ สาระดนตรีและสาระนาฏศิลป์ นาฏศิลป์จัดอยู่ในสาระที่ 3 ซึ่งผู้เรียน จะได้เรียนรู้และมีทักษะทางนาฏศิลป์อย่างเหมาะสมในทุกช่วงวัย เอกสารตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ระบุว่า การเรียนนาฏศิลป์มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบ นาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวใน รูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์เป็นประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งที่หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คาดหวังให้เกิดขึ้นโดยให้สถาบันการศึกษาทั้งในระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดงประจำถิ่นนั้น ๆ เพื่อเป็นส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สร้างสรรค์และพัฒนาให้คงอยู่เป็นอัตลักษณ์และเป็นความ ภาคภูมิใจของผู้เรียนที่เกิดความเข้าใจบริบทท้องถิ่นของตนเองเป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์พบว่าทุกโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์มีความต้องการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นให้กับนักเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพื้นบ้านพื้นถิ่น รำมั่งคละที่จะบ่งชี้ถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นอุดรดิตถ์

การรำมั่งคละเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านพื้นเมืองเป็นวัฒนธรรมร่วมเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่พบเห็นได้ในหลาย ๆ ท้องที่ของจังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดสุโขทัยที่มีทั้ง ความเหมือนและความต่างในลีลาท่ารำและกระบวนการรำตามประสบการณ์ทางสุนทรีย์ของปราชญ์ ในแต่ละท้องถิ่นและกระบวนการขัดเกลาที่เกิดขึ้นกับท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เห็นความสัมพันธ์ทั้งในส่วนที่เหมือนและส่วนที่แตกต่างของการรำมั่งคละที่เป็นวัฒนธรรมร่วมเคารพ องค์กรความรู้ของแต่ละท้องถิ่นที่มีการรำมั่งคละ และช่วยกันอนุรักษ์รูปแบบการรำมั่งคละที่ปรากฏ ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์ให้คงอยู่สืบไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละสำหรับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ และ ยังสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะ สำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย ยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้น ให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร การจัดการเรียนรู้จึงเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกล้าแสดงออกในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อให้เกิดความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดี และเหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน

การเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) คือกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลายโดยให้ความสำคัญกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนด้วยตนเอง เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง และใช้การสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นได้ด้วยตนเองและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ บทบาทของผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก ผู้วางแผนในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนเท่านั้น (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2558) ซึ่งสามารถนำมาออกแบบกิจกรรมในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ (Pedagogy) ให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือไปเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เสนอแนะเครื่องมือการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่าน Technology ให้เข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเรียน ผู้วิจัยจึงนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาปรับประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง รำมั่งคละ เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์

ผู้ให้ข้อมูลคือผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาทางศิลป และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร

ระยะที่ 2 ศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ จาก 3 โรงเรียน จำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 1,098 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดหนองผา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 1 ห้องเรียนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 รวมทั้งสิ้น จำนวน 43 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
  - 2.1 ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์
  - 2.2 ทักษะปฏิบัติการรำมั่งคละของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์
  - 2.3 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่นในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง รำมั่งคละ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก จำนวน 4 แผน 8 ชั่วโมง (แผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 2.1) แบบทดสอบวัดความรู้ 2.2) แบบประเมินทักษะปฏิบัติเรื่องรำมั่งคละ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2.3) แบบสอบถามความพึงพอใจ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก จำนวน 4 แผน 8 ชั่วโมง (แผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ในส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชานาฏศิลป์พื้นฐาน ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วยโดยมีสาระสำคัญของเนื้อหาจากงานวิจัยเรื่อง รำมั่งคละ ในเขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ของผู้วิจัย ชื่อหน่วย ที่ 1 ความเป็นมามั่งคละ ควรศึกษา ชื่อหน่วยที่ 2 องค์ประกอบนำพาช่างสร้างสรรค์ และชื่อหน่วยที่ 3 ลีลาเลิศล้ำงามอย่างไทย จัดไว้ในประเภทวิชาสาระพื้นฐาน โดยนำไปบรรจุสอดแทรกในโครงสร้างรายวิชานาฏศิลป์พื้นฐาน

ในส่วนที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกันของแต่ละระดับชั้นรวม 8 คาบ ซึ่งตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพพบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77, S.D. = 0.20$) โดยได้ปรับปรุงแก้ไขในประเด็น สื่อการสอนและกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ชัดเจน จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

2. แบบทดสอบวัดความรู้ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) มีค่าระหว่าง 0.50-0.67 และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าระหว่าง 0.27-0.73 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.89

3. แบบประเมินทักษะปฏิบัติ เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบประเมินรูปแบบ Scoring Rubrics ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่แสดงออกเป็นทักษะจากการปฏิบัติรำมั่งคละ ด้วยการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติโดยละเอียดตามกรอบหลักการทางสุนทรียภาพและหลักวิชานาฏศิลป์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

4. แบบสอบถามความพึงพอใจ ออกแบบสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) รวม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านระยะเวลา รวมถึงด้านประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.2-1 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 กลุ่ม เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล วัดหนองผา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1 ห้องเรียนรวมทั้งสิ้น 43 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

2. การดำเนินการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมจำนวน 4 สัปดาห์ ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง จัดกิจกรรมในช่วงกิจกรรมลดเวลาเรียน-เพิ่มเวลารู้ที่โรงเรียนจัดขึ้นสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละรวม 3 หน่วยการเรียนรู้ (หน่วยที่ 1 หน่วยที่ 2 จำนวน 2 ชั่วโมง หน่วยที่ 3 จำนวน 6 ชั่วโมง)

3. เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ ทั้ง 3 หน่วยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างวัดผลภาคทฤษฎีด้วยแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาทำการทดสอบ 20 นาที

4. เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ หน่วยที่ 3 แล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบภาคปฏิบัติโดยแบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 11 คน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน 1 กลุ่ม ใช้เวลากลุ่มละ 20 นาที ทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบประเมินบันทึกผลภาคปฏิบัติตามเกณฑ์การให้คะแนน Scoring Rubrics ในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

5. เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 หน่วยที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนจำนวน 43 คน ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อประเมินระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ

6. จากนั้นนำผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาอย่างครบถ้วนทุกประเด็นที่ทำการวิจัยในครั้งนี้นำมาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละไปวิเคราะห์ผลตามลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวิเคราะห์หาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดำเนินการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระจากกัน (t-test Dependent samples) 2) แบบประเมินทักษะปฏิบัตินำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ นำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรพบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ หลักสูตรมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักการ จุดมุ่งหมาย ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ ตารางวิเคราะห์การเรียนรู้และเวลาเรียน สาระการเรียนรู้คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่หน่วยที่ 1 ความเป็นมาควรศึกษา หน่วยที่ 2 องค์ประกอบนำพาช่างสร้างสรรค์ และหน่วยที่ 3 ลีลาเลิศล้ำงามอย่างไทย ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผน ใช้เวลาเรียน 8 ชั่วโมง โดยมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.20)

2. ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ มีดังต่อไปนี้

2.1 ผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนพบว่า ร้อยละของนักเรียนที่ได้รับการประเมินในประเด็นรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และรักความเป็นไทย คิดเป็นร้อยละ 100 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก สำหรับในประเด็นมีวินัยรับผิดชอบ ใฝ่เรียนรู้ ความมุ่งมั่นในการทำงาน อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 97.67 ร้อยละ 93.02 และร้อยละ 95.35 ตามลำดับ และอยู่ในระดับดี ร้อยละ 2.33 ร้อยละ 6.98 ร้อยละ 4.65 ตามลำดับ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80

2.2 ผลด้านทักษะปฏิบัติด้านทฤษฎีและภาษาทำเบื้องต้นนักเรียนมีคะแนนด้านทักษะหลังเรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 7.79 จากคะแนนเต็ม 8 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 97.37 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ปรากฏว่าคะแนนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของค่าเฉลี่ย ด้านทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์ และภาษาท่าเบื้องต้นของนักเรียนที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ

ที่	ทักษะการปฏิบัติ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	% of Mean
1	นาฏยศัพท์	4	3.91	0.29	97.75
2	ภาษาท่า	4	3.88	0.32	97.00
รวม		8	7.79	0.41	97.37

2.3 ผลด้านทักษะการเลือกใช้อองค์ประกอบของการแสดงนักเรียนมีคะแนนหลังเรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 19.74 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 98.70 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ปรากฏว่าคะแนนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของค่าเฉลี่ย ด้านทักษะการเลือกใช้อองค์ประกอบการแสดงของนักเรียนที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ

ที่	องค์ประกอบของการแสดง	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	% of Mean
1	ผู้แสดง	4	4.00	0.00	100
2	ดนตรีและบทเพลง	4	3.93	0.26	98.25
3	เครื่องแต่งกาย	4	4.00	0.00	100
4	โอกาสที่ใช้แสดง	4	3.91	0.29	97.75
5	ท่ารำ และกระบวนการรำ	4	3.91	0.29	97.75
รวม		20	19.74	0.49	98.70

2.4 ผลด้านทักษะการปฏิบัติท่ารำมั่งคละพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 19.69 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 98.45 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ปรากฏว่าคะแนนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของค่าเฉลี่ย ด้านทักษะการปฏิบัติท่ารำมั่งคละของนักเรียนที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละ

ที่	ทักษะการปฏิบัติท่ารำมั่งคละ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	% of Mean
1	ความสอดคล้องของท่ารำกับเพลง	4	4.00	0.00	100
2	ความคล่องแคล่วในการรำ	4	3.90	0.29	97.50
3	ความสวยงามของลีลาท่ารำ	4	4.00	0.00	100
4	การแสดงสีหน้าและอารมณ์	4	3.95	0.21	98.75
5	ความกล้าแสดงออก	4	3.83	0.36	95.75
รวม		20	19.69	0.45	98.45

2.5 ผลด้านความรู้ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ด้านความรู้ของนักเรียนที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละ

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน (N)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	43	30	12.86	3.08		
หลังเรียน	43	30	27.40	1.64	31.09*	0.000

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่นในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจที่นักเรียนมีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (N = 43)

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1.	เนื้อหา มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้	4.88	0.32	มากที่สุด
2.	เนื้อหา สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	4.88	0.32	มากที่สุด
3.	เนื้อหา มีความเข้าใจง่าย ไม่สลับซับซ้อน	4.95	0.21	มากที่สุด
4.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.95	0.21	มากที่สุด
5.	มีทักษะการปฏิบัติที่เป็น การแสดงตามกิจกรรม การเรียนการสอน	4.93	0.26	มากที่สุด
6.	กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยในการส่งเสริม และสืบสานอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน ศิลปะการแสดง	4.93	0.26	มากที่สุด
7.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.93	0.26	มากที่สุด
8.	สื่อการเรียนการสอนเพียงพอและเหมาะสม กับกิจกรรมการเรียนรู้	4.93	0.26	มากที่สุด
9.	นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาแหล่งเรียนรู้ ด้วยเทคโนโลยี	4.93	0.26	มากที่สุด

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
10.	สื่อการสอนทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระการเรียนรู้	4.93	0.26	มากที่สุด
11.	มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย	4.95	0.21	มากที่สุด
12.	การวัดการประเมินผลมีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจน	4.91	0.29	มากที่สุด
13.	นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูผู้สอน	5.00	0.00	มากที่สุด
14.	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	4.86	0.35	มากที่สุด
15.	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.86	0.35	มากที่สุด
	รวม	4.92	0.25	มากที่สุด

เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.25) โดยนักเรียนพึงพอใจมากที่สุดได้แก่ นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูผู้สอน เนื้อหามีความเข้าใจง่าย ไม่สลับซับซ้อน นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรามังคละซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.77 จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนเทศบาลวัดหนองผา แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องรามังคละ สอดคล้องกับความต้องการและบริบทท้องถิ่นและเป็นไปตามความเจตนาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่ผู้วิจัยกล่าวไว้ข้างต้น มีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วนเหมาะสมกับการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงตามแนวทางการพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของพรชาศิริ บุญคุ้ม (2562) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์ร่วมสมัยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอูตรดิตถ์ ประกอบด้วยความนำ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชาแนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล หลักสูตรรายวิชานาฏศิลป์ร่วมสมัยประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย แผนการจัดการเรียนรู้ 18 แผน และสอดคล้องกับสายหยุด ภูบุย (2555 กล่าว

ว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นหรือการพัฒนาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการปรับขยาย เพิ่ม หรือสร้างหลักสูตรย่อยขึ้นมาโดยมีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวของชุมชน ท้องถิ่นซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของตน ทำให้เกิดความตระหนักเห็นคุณค่าสำนึกรักผูกพันกับท้องถิ่น ภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ ถิ่นฐานบ้านเกิดเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน มีโอกาสเรียนรู้อาชีพและวัฒนธรรมในท้องถิ่น สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาพัฒนาชีวิต อาชีพ ครอบครัวยุคและสังคมของตนเองได้ตามควรแก่ฐานะ การเรียนการสอนในสถานศึกษาของท้องถิ่นน่าจะเป็นความจำเป็นในอันที่จะคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

2. ผลจากการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ ทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และรักความเป็นไทย เป็นที่น่าพอใจกล่าวคือ อยู่ในระดับดีมากเป็นส่วนใหญ่ อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและไม่เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับบทความวิจัยของ พิษยา ถาบุตร (2558) ซึ่งได้พัฒนาหลักสูตรเรื่องระบำภูไทแปดเผ่า กล่าวว่าเนื้อหาที่เรียนสอดคล้องกับความต้องการมีการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมเกิดความสนุกสนานทำให้เกิดทักษะมีความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจเกิดแรงจูงใจและความพึงพอใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง รำมั่งคละ ทำให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยมีค่าร้อยละในด้านการใช้องค์ประกอบการแสดง ด้านทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่า รวมถึงด้านทักษะการปฏิบัติทำรำมั่งคละหลังเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมั่งคละที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกที่เน้นการปฏิบัติลงมือทำจริงและเน้นกระบวนการกลุ่มส่งผลต่อพัฒนาการในการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับสำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ป.ป.) กล่าวถึง วิธีการเรียนรู้แบบเชิงรุกไว้ว่า ในศตวรรษที่ 21 การจัดการกระบวนการเรียนรู้พยายามเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้บรรยายมาร่วมกันออกแบบกิจกรรมจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้นักเรียนใช้เป็นเครื่องมือไปเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านวิธีการต่าง ๆ นำความรู้แลกเปลี่ยนกับเพื่อน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) คือจัดให้มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลายโดยให้ความสำคัญกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนด้วยตนเอง เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงและใช้การสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นได้ด้วยตนเอง เกิดเป็นความภาคภูมิใจ และสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2558) โดยผู้สอนกำหนดแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEP) ได้แก่ ขั้นที่ 1 ตั้งคำถาม เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนฝึกสังเกตสถานการณ์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ จนเกิดความสงสัย จากนั้นฝึกให้เด็กตั้งคำถามสำคัญ รวมทั้งการคาดคะเนคำตอบด้วยการสืบค้นความรู้จากแหล่งต่าง ๆ และสรุปคำตอบชั่วคราว ขั้นที่ 2 แสวงหาสารสนเทศ เป็นขั้นตอนการออกแบบ/วางแผนเพื่อรวบรวมข้อมูล สารสนเทศ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งการทดลองเป็นขั้นที่เด็กใช้

หลักการนิรนัย (Deduction reasoning) เพื่อการออกแบบข้อมูล ชั้นที่ 3 สร้างองค์ความรู้ เป็นขั้นตอนที่เด็กมีการคิดวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การสื่อความหมายข้อมูลด้วยแบบต่าง ๆ หรือด้วยผังกราฟิก การแปรผลจนถึงการสรุปผล หรือการสร้างคำอธิบาย เป็นการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งเป็นแก่นความรู้ประเภทข้อเท็จจริง คำนิยาม มโนทัศน์ หลักการ กฎ และทฤษฎี ชั้นที่ 4 การสื่อสารเป็นขั้นนำเสนอความรู้ด้วยการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นที่น่าสนใจ อาจเป็นการนำเสนอภาษาและนำเสนอด้วยวาจา และชั้นที่ 5 ตอบแทนสังคม เป็นขั้นตอนการฝึกเด็กให้นำความรู้ที่เข้าใจ นำการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์เพื่อส่วนรวมหรือเห็นต่อประโยชน์ส่วนรวมด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมสร้างผลงานที่ได้จากการแก้ปัญหาสังคมอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งอาจเป็นความรู้ แนวทางสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งอาจเป็นนวัตกรรมด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นการแสดงออกของการเกื้อกูลและแบ่งปันให้สังคมมีสันติอย่างยั่งยืน

3. จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นจากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องรำมังคละนำไปสู่ผลการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียนที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นรำมังคละมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องรำมังคละ เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนานในการปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูผู้สอน หลักสูตรได้รับการเรียบเรียงเนื้อหาให้เข้าใจง่าย ไม่สลับซับซ้อน สื่อการสอนน่าสนใจและทันสมัย หลากหลายชวนให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจสร้างความท้าทายจากการลงมือปฏิบัติจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหมู่คณะ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับ สง่า สัณณรงค์ (2540) ที่กล่าวไว้ว่าความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือเป็นความรู้สึกขั้นสุดท้ายที่ได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้สอนควรมีการวิเคราะห์บริบทและความพร้อมของสถานศึกษา ในการนำหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้เพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความถนัด ความสนใจและคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล

2. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้สอนควรนำเทคนิควิธีที่หลากหลาย อาทิเช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ บทบาทสมมติ ตลอดจนสื่อมัลติมีเดียมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เมื่อนำหลักสูตรท้องถิ่นรำมังคละไปใช้ ผู้วิจัยควรศึกษารูปแบบความคิดสร้างสรรค์ด้านนาฏยประดิษฐ์ ของนักเรียนต่อไป

2. ผู้วิจัยควรนำเนื้อหาและทำรามาพัฒนาเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ชุดกิจกรรมหรือบทเรียนออนไลน์เพื่อสื่อนวัตกรรมการสอนนาฏศิลป์ในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (2558). **คู่มือการจัดการเรียนรู้ “Active Learning” (AL) for Huso at KPRU**. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พรรษาศิริ บุญคุ้ม. (2562). **การพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์ร่วมสมัย : ลีลานาฏย่นกรบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- พิชยา ถาบุตร. (2558). **การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่องระบำภูไทแปดเผ่า สำหรับนักเรียนชุมนุมดนตรี-นาฏศิลป์**. วารสาร มทร. อีสาน. 2(2): 58-69.
- สง่า สุพรรณรงค์. (2540). **ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการอำเภอ ตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และความพึงพอใจของข้าราชการ สำนักงานศึกษาธิการในเขตการศึกษา 7**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สายหยุด ภูบุญ. (2555). **โครงการตำราเฉลิมพระเกียรติ60 พรรษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร: ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (ม.ป.ป.). **แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.